

De forumleden zijn:

Prof. dr. J. van Baal te Doorn, buitengewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, was van 1953 tot 1958 gouverneur van Nieuw-Guinea. Hij studeerde te Leiden letteren en wijsbegeerte en promoveerde in 1933 op het proefschrift: 'Godsdienst en samenleving in Nederlandsch Zuid-Nieuw-Guinea'. Kortje tijd later vertrok hij naar het toenmalige Nederlands-Indië, waar hij diverse posten bij het Nederlands bestuur heeft bekleed. Na zijn internering verbleef hij enige tijd in Nederland om in 1947 weer naar Indonesië terug te keren, waar hij opnieuw bij het Nederlands bestuur werkzaam was, onder meer als assistent-resident. Hij was tevens hoofd van het kantoor bevolkingskennis op Nieuw-Guinea. Als deskundige van Nieuw-Guinea woonde hij tal van vergaderingen in van de Verenigde Naties bij. In 1952 werd hij lid van de Tweede Kamer voor de A.R. Partij; korte tijd later volgde zijn benoeming tot gouverneur.

De heer Frits M. Kirihio is leider van de onlangs in Nieuw-Guinea opgericht Partij Nationaal (PARN). Als beginselverklaring stelt deze partij dat Gods liefde de basis is van de staat. Derhalve wordt rassendiscriminatie onduidelijk van de hand gewezen. Kirihio is Papoea, werd opgeleid voor dorpsonderwijzer en volgde later de Primaire Middelbare School te Hollandia. Voor verdere studie kwam hij in 1955 naar Nederland, waar hij vlot eindexamen deed aan het Baudartius Lyceum te Zutphen. Vervolgens ging hij niet-westerse sociale wetenschappen in Leiden studeren. Begin van dit jaar keerde hij met verlof naar zijn vaderland terug, dat hij doorkruiste om met tal van landgenoten te kunnen spreken. Thans is hij weer in Nederland om zijn studie te voltooien.

De heer M. W. Kasiepo, evenals de heer Kirihio een Papoea, was voor de oorlog tien jaar onderwijzer op Nieuw-Guinea en na de oorlog zes jaar bestuursassistent in Biak, waar hij ook geboren is. Sinds 1951 is hij ambtenaar bevolkingskennis, bij de voorlichtingsdienst. Hij vertoefde pas voor de derde maal in ons land; de eerste maal voor de ronde tafel-conferentie, de tweede maal in verband met de nieuwe Nederlands-Indonesische besprekingen en thans als deelnemer van een oriëntatiegroep uit Nieuw-Guinea. Verscheidene malen woonde hij als afgevaardigde van Nieuw-Guinea de South Pacific Conference bij, die eens in de drie jaar gehouden wordt.

De heer E. A. Polansky wilde na zijn middelbare opleiding Indologie gaan studeren. Toen hem bleek dat deze studierichting opgeheven was wilde hij naar Nieuw-Guinea. Hij volgde de opleiding aan het Bestuursinstituut in Hollandia en werd vervolgens bestuursambtenaar in Sorong en Selawati. De heer Polansky studeert thans in Leiden niet-westerse sociale wetenschappen; is dus medestudent van de heer Kirihio. Binnen afzienbare tijd zal hij zijn studie hebben voltooid, waarna hij naar Nieuw-Guinea terug hoort te keren.

De heer H. J. Moes bezocht de avond-Mulderschool in Groningen en ontwikkelde zich verder door zelfstudie. In 1945 vertrok hij als militair naar Indonesië. In 1949 werd hij gedemobiliseerd en kreeg hij een leidinggevende functie op het secretariaat van de C.N.V. Hij bezocht gedurende drie jaar de kaderschool van de christelijke vakbeweging. In 1955 volgde hij de heer K. de Boer op als adviseur van het Christelijke Werknemersverbond in Nieuw-Guinea (Pirkumpulam Sekerdja Kristen di Nieuw-Guinea). Na vijf jaar arbeid in Nieuw-Guinea keerde hij onlangs met verlof naar Nederland terug. Over enige tijd zal hij weer naar Nieuw-Guinea vertrekken.

Dr. E. Diemer, onze hoofdredacteur was voorzitter van dit forum.

Voor de laatste weken staat Nieuw-Guinea verheugd in het middelpunt der belangstelling. Er gaat bijna geen dag voorbij, of men kan in de krant lezen over — en nu doen we maar een greep — bemiddelingspogingen, een streefdatum waarop het land zelfstandig zou moeten zijn, een mogelijke taak voor de Verenigde Naties ten opzichte van Nieuw-Guinea, om niet te spreken van de herhaalde „anspraken“ die Indonesië laat gelden, desnoeds gewapenderhand. Dit soort berichten, alsmede de huidige ontwikkeling in

de Congo, brengen al vrij veel Nederlanders tot de defatistische mening: „Och, laten we het gebied maar onmiddellijk overdragen. Het kost allemaal maar geld, en wat hebben we eraan? Het zal ons toch wel uit de hand lopen, zie naar Indonesië.“ Deze houding wordt mede veroorzaakt, doordat er te veel OVER Nieuw-Guinea en te weinig of helemaal niet VANUIT Nieuw-Guinea wordt gesproken. Vandaar, dat het ons goed leek een forum te houden, dat zich in

hoofdzak bepaalt tot de binnenlandse problematiek, die Nieuw-Guinea beheerst, en over de weg, die het land het beste zou kunnen volgen om zo spoedig mogelijk zelf op eigen benen te kunnen staan. Als dit forum mag medewerken om veler opinie over de toekomst van Nieuw-Guinea minder labiel te doen zijn — niet voor niets is door een der forumdeelnemers gezegd dat deze kwestie voor ons een EREZAAK moet betekenen — dan is aan het door ons gestelde doel beantwoord.

Naar zelfstandigheid van Nieuw-Guinea

Frits M. Kirihio, te Leiden

Prof. dr. J. van Baal, te Doorn

M. W. Kasiepo, te Hollandia

E. A. Polansky, te Leiden

Geén paniekerigheid, maar rust

VOORZITTER: Ik zou willen beginnen aan prof. Van Baal te vragen of hij enkele inleidende opmerkingen zou willen maken over de vraag: Op welke wijze, in welk klimaat en binnen welke tijd dient de ontwikkeling van Nieuw-Guinea te verlopen zonder dat een „Congolese situatie“ kan ontstaan?

VAN BAAL: Allereerst zou ik willen zeggen, dat het Congolese conflict in het algemeen, maar ook in Nederland een sfeer van zenuwachtigheid heeft veroorzaakt — ik zeg niet paniek, maar wel paniekerigheid — die bepaald geen grondslag vormt voor politiek beleid. Er is de tendens: „Wij moeten ons van al die verantwoordelijkheden tegenover andere gebieden naar zo spoedig mogelijk bevrijden“. Waar dat toe leidt, daar peinst men dan maar niet over. Wat in Congo gebeurt is een bijzonder ernstige les voor iedereen. Ook voor volken die in afhankelijkheid leven.

POLANSKY: Een sprekend voorbeeld van die paniekerigheid ten opzichte van Nieuw-Guinea is, dat men zich bij de publicatie van het jongste UNO-rapport over Nieuw-Guinea in Nederland ging afvragen of het nog wel dienstig was van Nederlands Nieuw-Guinea te spreken en of men het buitenland daarmee niet teveel zou prikkelen. Voorts hoe het nu moest met die naam Hollandia. Voor zover ik weet heeft geen enkele Papoea hier moeite mee.

VAN BAAL: Inderdaad. Maar goed: ik wil hierover niet in bijzonderheden treden. Wat ik bedoel te zeggen is dit: de hele kwestie van opvoeding tot zelfstandigheid moeten we per se zien als een zakelijke aangelegenheid. En dan is hierbij, politiek gezien, ontzettend belangrijk dat over het doel: opvoeding tot zelfstandigheid het tempo: zo snel mogelijk, géén verschil van mening meer bestaat. Wellicht geloof men het in Nieuw-Guinea nog niet, maar van Europese zijde is het bepaald zo, dat men het welkzijnt. Men is geschrokken en beseft ook welke krachten thans algemeen zijn losgemaakt doordat een — laten we gemakshalve maar zeggen — koloniaal geregeerde bevolking in de thans ontstane cultuur-situatie niet meer zo geregeld wil worden.

Het eerste punt waarbij men dan zakelijk moet zijn is de opvoeding, in casu onderwijs. We hebben zo langzamerhand wel kunnen constateren hoe het niet moet, namelijk dat lieden die vroeger niet waardig gekeurd werden een bepaald ambt te bekleden plotseling de allerhoogste chef werden, onder het motto: „Het is volks-eigen en dan moet men mee gaan.“ — Wanneer men in het verleden bijvoorbeeld een academische vorming voor een bepaalde functie vereiste, dan is die ook thans in de Nieuw-Guinea-gepapoeaniserde bevolking in de thans ontstane cultuur-situatie niet meer zo geregeld worden besteed.

En dan schrik ik ervan als ik hoor, dat men hiervoor geen duidelijk plan heeft. Laten we het nu maar eens eerlijk zeggen — als wij over — laten we zeggen — 30 jaar het beheer over Nieuw-Guinea gepapoeaniseerd willen hebben, wat hebben we dan nodig? Hoeveel academisch gevormde bestuurders, hoeveel ingenieurs, hoeveel artsen, hoeveel leraren, hoeveel van dit en hoeveel van dat? Als men dat weet, dan kan men gaan denken hoe veel leerlingen dan hoe veel scholen men nodig heeft, ik schat, dat men komt op een aantal dat men thans onmogelijk kan opbrengen. Maar: men kan met volharding aan het werk gaan. Ik heb al jarenlang voorstander van het inschakelen van academisch gevormde Papoea's in het bestuur en in alle ambten. Maar dat bestuur is niet een zaak van een aantal studenten (zie Congo), doch een zaak die geleerd wil wezen ook in de praktijk.

Het tweede punt, waarbij men zakelijk moet zijn is de inleidende spreken van het opvoeden tot zelfstandigheid, dat is de gedachte aan opvoeding tot zelfstandigheid van de regering — aan Nieuw-Guinea. Men gaat nu een Nieuw-Guinea-Raad inrichten, maar men heeft een regering in Nieuw-Guinea die niet bevoegd is tot onderhandelen met die Nieuw-Guinea-Raad. Misschien wel op papier, maar er is ook een ongeschreven staatsrecht, dat zijn regering dit ten eenmalige belet. Ook hier dus een punt dat zeer belangrijk is en dat men moet beseffen en waarbij men Nieuw-Guinea veel meer armsgelukkig moet geven.

Dan die economische zelfstandigheid van het land, een bijzonder moeilijk punt. Er is nu plotseling meer geld beschikbaar dan te voren. Maar naar mijn mening moet Nederland nu maar eens een paar honderd miljoen investeren in de mijnexploitatie. Dat is een weggevoegd geld. Als het goed gebeurt, moet het terugkomen. Zo'n investering kan alleen maar bijdragen tot een versnelling der economische opheffing van een gebied, waardoor tenslotte jaarlijks minder in belastingen bijgedragen behoeft te worden. Het is dus zeer belangrijk dat de mijnconcessie die Nederland aan vier maatschappijen voor de ontginning van ertsen op N-Guinea wil verlenen, aan het parlement ter goedkeuring voorgelegd. Red.

Laat men zich op deze dingen bezinnen en daar veel aan doen, want dan werkt men met alle krachten naar de zelfstandigheid toe. En dan zie ik later bepaald mogelijkheden in een Melanesische federatie, of een federatie met Oostelijk Nieuw-Guinea, maar dat is iets, waar men thans nog niet aan werken kan; het is niet primair. Het verkrijgen van politieke zelfstandigheid hangt altijd samen met een externe politieke constellatie. Een punt men zich op voorbereiden en zorgen, dat er mensen zijn in Nieuw-Guinea, in staat zo niet geheel, dan toch voor een belangrijk deel het bestuur op zich te nemen, mensen die — belangrijk — economisch tot ontwikkeling te brengen.

VAN BAAL: Hier moet men onderscheid maken tussen gewone en buitengewone uitgaven. Voor die gewone uitgaven dient men naar mijn mening een bepaald plafond aan te nemen. Terwijl men daarnaast dan moet hebben een fonds voor buitengewone uitgaven, waarvoor bijvoorbeeld ook een paar honderd miljoen voor investering mogelijk wordt. Zo'n scherpere

Samenwerking blijvend mogelijk

VOORZITTER: Zou de heer Kasiepo nu zijn mening willen geven, hetzij over het probleem Nieuw-Guinea als geheel, hetzij over wat tot nu toe gezegd is?

KASIEPO: Om te beginnen wil ik zeggen, dat ik mijn persoonlijke mening naar voren breng, dus niet officieel spreek en ook niet uit naam van mijn bepaalde groep. Daar is dus Nieuw-Guinea, een zeer groot eiland met een klein aantal inwoners; het westelijk deel wordt bewoond door 700.000 mensen, het inwonertal van Rotterdam.

Christen ben ik van oordeel, dat het niet rechtvaardig is, zo'n groot eiland als Nieuw-Guinea uitsluitend te bestemmen voor de Papoea's, want hun aantal is zo klein. Begrijp mij goed: ik bedoel hier niet mee, dat mensen uit Indonesië zo maar binnen kunnen lopen! Dat men het daar wil snap ik helemaal niet, want als ik naar vele bevolkingsgroepen in Indonesië zie, dan constateer ik dat die in hun denken nog niet eens zo ver zijn als wij in Nieuw-Guinea. Hoe zou we dan in het opzicht van leiding geven iets uit Indonesië kunnen verwachten?

Wellicht heeft het geschreeuw van Soekarno weerklank bij Amerikanen en Engelsen onzoverzigt, maar ik zou het heel erg vinden, wanneer dit ook weerklank zou hebben bij het Nederlandse volk.

Dat dit geschreeuw het Nederlandse volk vaak treft kan ik begrijpen, voorals ik denk aan datgene wat Nederland gepresteerd heeft in en gegeven heeft aan Indonesië. Ook kan ik begrijpen, dat er Nederlanders zijn die zeggen: We houden Nieuw-Guinea wel lief, maar het kost ons zoveel... We voelen mee met het feit dat het voor Nederland moeilijk is, vooral als we daarbij de ontwikkeling met Indonesië bezien, het land dat vaak niet nakwam wat het beloofde.

Als Papoea's hopen wij, dat wanneer de Nieuw-Guinea Raad er eenmaal is, we ook mee kunnen praten en mee kunnen denken om zo die ontwikkeling mede gestalte te geven. Dan hebben wij ook gelegenheid te uiten wat wij werkelijk menen met de ont-

scheiding is beter dan het huidige (fouite) systeem, waarbij een begrotingstekort sluitpost is, voorwerp van toewreking met Nederland. Krigen we dat in de Nieuw-Guinea-Raad, dan wordt er natuurlijk elk jaar weer getuist over die sluitpost. Precies zo'n situatie als die ik heb meegemaakt in Indonesië, bijvoorbeeld met de staat Oost-Indonesië, die doodleuk de centrale regering chanterde met die sluitpost; zo van: „Als je dit niet doet, dan worden wij vervelend!“

VOORZITTER: Ik wilde nog graag even terugkomen op de bedreiging van de rust. De heer Moes...

MOES: ... Ik noemde dus die groep DETA-contractanten. Maar ook onder andere groeperingen in Nieuw-Guinea bestaat ongerustheid. Bijvoorbeeld onder de Nederlandse ambtenaren die in vaste dienst van het gouvernement zijn. Zij vragen een garantie van de Nederlandse regering voor het geval hun taak in Nieuw-Guinea als geheel moet worden beschouwd.

KIRIHO: Ik meen te weten, dat ik onder meer aan de door de heer MOES: Dat is juist, maar het is nog niet officieel. Dan denk ik aan de lokale ambtenaren, in hoofdzak Indische Nederlanders, die (terecht) dezelfde rechten willen hebben als hun Nederlandse collega's. Ik ben blij, dat het wetsontwerp is klaar gemaakt, waarin een scheiding is aangebracht voor het creëren van een Bijstandskorps (voor ambtenaren van Nederlandse nationaliteit) en een korps voor

ambtenaren uit Nieuw-Guinea. Als dit erdoor is betekend dat een belangrijk succes voor de vakbeweging, immers eerst dan zal de inschakeling van Nederlandse ambtenaren mogelijk worden. Er is zeven jaar voor gevocht.

KIRIHO: Er vielen geen doden bij. MOES: Neen, dat niet gelukkig. Tenslotte hebben we dan nog de belangrijke groep, Papoea's en niet-Papoea's, die bij de particuliere ondernemingen werken. Ook voor deze mensen is de situatie bijzonder onzeker door het ontbreken van voor hen behoorlijke regels op het gebied van arbeidsrecht.

Deze sociale onrust is niet van de laatste tijd en heeft in wezen met het Congolese conflict niets te maken. Die onrust is een gevolg van het ontbreken van een sociaal beleid, dat past in het streven der regering om de Papoea's tot zelfbeschikking te leiden. Het ligt voor de hand, dat externe factoren, zoals bij het Congolese conflict, sommige groeperingen nog meer bepalen bij hun labiele positie — in Nieuw-Guinea.

Terecht heeft de heer Kirihio opgemerkt, dat het om de menselijke waardering gaat, ook en vooral op het terrein van de arbeid. Juist op dit terrein ligt de taak van de vakbeweging, die christelijke vakbeweging met Nieuw-Guinea en een interraciale organisatie, streeft naar een harmonische, vreedzame ontwikkeling, waarbij aan ieder die hetzijd blijvend, hetzijd tijdelijke taak in dat land heeft, recht wordt gedaan. Juist op dat terrein moet de samenwerking met Indonesië een interraciale organisatie, streeft naar een harmonische, vreedzame ontwikkeling, waarbij aan ieder die hetzijd blijvend, hetzijd tijdelijke taak in dat land heeft, recht wordt gedaan. Juist op dat terrein moet de samenwerking met Indonesië een interraciale organisatie, streeft naar een harmonische, vreedzame ontwikkeling, waarbij aan ieder die hetzijd blijvend, hetzijd tijdelijke taak in dat land heeft, recht wordt gedaan.

VAN BAAL: De heer Polansky sprak pas over het elkaar interraciaal accepteren op voet van gelijkheid. Maar dan moet die gelijkheid er ook zijn!

POLANSKY: Inderdaad. VAN BAAL: Juist. En dat is waarop ik de nadruk wil leggen: wij moeten naar een papoeanisering toe niet op lager maar op ons niveau. Niet zo lossen, dat men komt tot een situatie van samenwerking op basis van vriendschap. Dat ideaal moet in de Nederlandse politiek gesteld worden.

Zien we dit ideaal, dan vind ik die bemiddelingspoging van de heer Rahmat niet zo verstandig. Want ik heb nog nooit een bemiddelaar gezien, die begint met een van de partijen volmaakt te negeren om dan later met het een of ander fait accompli voor zijn neus te komen. Dit is er volkomen naast en ik hoop, dat onze regering de wijsheid mag vinden om dit op een aanmerkelijke manier duidelijk te maken. Het had overigens al gebeurd moeten zijn.

MOES: Professor Van Baal zinspeelt de terecht op de blijvende vriendschap die wij moeten nastreven. Maar dan moet er ook een rechtvaardig afscheid van sociale regels komen. Zijn in Nieuw-Guinea begonnen met Westers georiënteerde bedrijven, maar dan past daar nu ook modern recht. In een en hetzelfde bedrijf kunnen een Nederlander, een Chinese, een Papoea, een Indische Nederlander niet ieder hun aparte recht hebben. Men gaat deze dingen gelukkig steeds meer zien, ook de regering. Als vakorganisatie zijn wij namelijk van mening, dat ongeacht de economische situatie, voor iedereen die in Nieuw-Guinea werkt, van welk ras hij ook is, een zekere minimum levensstandaard moet gelden.

VRAAG AAN FORUM

Op welke wijze, in welk klimaat en binnen welke tijd dient de ontwikkeling van Nieuw-Guinea te verlopen zonder dat „een Congolese situatie“ kan ontstaan?

Wanneer en hoe?

VOORZITTER: Ik geloof, dat er nog een punt nadere „uitwerking“ behoort: het noemen van een streefdatum.

KIRIHO: De Partij Nationaal acht een streefdatum zeker nodig voor de tijd van het bestuursapparaat: de dienst van binnenlandse zaken. Want via dit apparaat wordt de bevolking wel zeer duidelijk het (tenslotte vreemde) gezag van de Nederlander gewaar. Juist omdat het hier ook een zaak van sentiment der bevolking is stelden wij een streefdatum. Wanneer de Papoea's eenmaal het bestuur in handen hebben zal de bevolking er ook geen moeite mee hebben als er bijvoorbeeld honderd blanke ingenieurs binnenkomen. Als streefdatum hebben wij, zoals ik weet, het jaar 1970 gesteld.

VAN BAAL: Geloof u in een verwezenlijking in 1970?

KIRIHO: Ik geloof dat zelf niet. Maar tot op zekere hoogte is ernaar te streven.

VAN BAAL: Zou het niet veel beter zijn om te zeggen: wij moeten in 1970 — en nu noem ik een heel cijfer — 20 Papoea's hebben in de rang van controleur? Dan zal men ontzettend hard moeten werken. Want dan moet daarvoor 30 maanden opleiden, want er vallen er altijd af: 30 mensen die vandaag de dag al op de HBS moeten zijn! Dat is een 6-jarige opleiding en 5 tot 6 jaar academische studie in Nederland.

KIRIHO: Hier verschillen wij van mening. Professor U meent, dat die controleurfuncties bekleed moeten worden door academici, de Partij Nationaal wil die controleurfuncties laten uitoefenen door Papoea's, die hun middelbare schoolopleiding zijn jaart bestuursopleiding in Nieuw-Guinea. Het is dus heel belangrijk, dat wij willen ze dus helemaal in het land zelf vormen.

MOES: Ik meen dat de controleurs in Australisch Nieuw-Guinea ook niet academici gevormd zijn.

VAN BAAL: Semi-academisch. Ze hebben allen een toelatingcertificaat tot de universiteit, alsmede twee tot drie jaar bestuursinstuut. En dat vindt men daar zelf te weinig. Nogmaals: het bestuur mag niet op de externe werelden worden dan het nu is! De toekomstige bestuurders moeten op voet van gelijkheid kunnen omgaan met die ingenieurs, die artsen, kortom al die academische lieden die in hun omgeving rondlopen. Ze moeten juridisch worden gedaan op de internationale arbeidsmarkt, dan ontkomt men niet aan ongelijke beloning. Die importkrachten — zo dringend nodig — zal men nooit onder dezelfde arbeidsregeling kunnen krijgen. Later, ja, later, dan kan het zich zo ontwikkelen als op de Fidzji-eilanden, waar men nu de (dure) Engelsen niet meer nodig heeft en Fidzjiërs, die veel goedkoper zijn, ervoor in de plaats wil zetten. Menen nu voor Nieuw-Guinea bij voorbaat de verlotregeling. Men zal een bewoner van het land nooit dezelfde regeling kunnen geven als een importkracht.

MOES: Wij bedoelen dus een zekere wederkerigheid: dat de Nederlandse met verlof naar zijn land kan gaan, akkoord, maar dat de Papoea dan ook met verlof naar zijn eigen streek kan vertrekken.

VAN BAAL: Maar dat laatste behoort dan te gaan verlof voor een half jaar te zijn.

MOES: Neen. Maar wel dient te gelden dat principe van wederkerigheid.

VAN BAAL: Aangepast aan de situatie van Nieuw-Guinea. Het is belangrijk, dat de positie van de importkrachten duidelijk is: als mensen, die het land broodnodig heeft, waar bij zonzoude men nu voor Nieuw-Guinea bij voorbaat de verlotregeling. Men zal een bewoner van het land nooit dezelfde regeling kunnen geven als een importkracht.

De Nederlandse regering heeft, via de ambassade in Tokio, beurzen aangeboden voor Japanners die in eigen land hun universitaire studie hebben voltooid en jonger zijn dan dertig jaar. Zij zullen een jaar aan een Nederlandse universiteit kunnen studeren. Het bedrag van de beurs is 350 gulden per maand.